

Wat met elektronische bibliotheekcollecties?

Hilde Van Kiel, KU Leuven

Het Vlaamse Hoger Onderwijslandschap wijzigt grondig per 1 oktober 2013. De academiserende opleidingen van de hogescholen maken vanaf dat moment integraal deel uit van de universiteit binnen hun Associatie. Dat deze operatie heel wat met zich meebrengt, staat buiten kijf; dat de onderneming ook een aantal bibliothecarissen, in deze tijd waarin een groot deel van de collectie elektronisch is, kopzorgen baart, willen we u verduidelijken.

SCHAALVERGROTING

De prijsbepaling voor toegang tot de e-collectie (databanken en tijdschriften) gebeurt in de meeste gevallen op basis van een cijfer dat de totale mogelijke gebruikspopulatie voor de uitgever bepaalt. Uitgevers die toegang verlenen tot hun databank op basis van gelijktijdige gebruikers zijn schaars geworden, voor toegang tot een e-tijdschrift is dit model nagenoeg onbestaande. Het gros van de internationale uitgevers werkt

De integratie betekent eveneens een sterke stijging van het aantal studenten; KU Leuven ziet haar totale studenten-aantal stijgen van 30.000 naar 45.000 studenten.

Wanneer we beide gegevens combineren valt meteen het spanningsveld op: de universiteit wil graag haar e-collectie toegankelijk voor alle (relevante) gebruikers, op al haar campussen. Dat voor extra gebruik een meerprijs zal moeten betaald worden is acceptabel maar uitgevers zien in deze schaalvergroting een uitgelezen kans om hun inkomsten, soms buiten proporties, te verhogen. Hoe proberen we dit op te lossen?

onze prijzen door onderhandelingen bepaald. Via internationale contacten met andere universiteitsbibliotheken kunnen we op de hoogte blijven van hun voorwaarden en informatie uitwisselen rond prijsmodellen. Uitgevers zijn echter slechts zelden bereid hun prijs te laten bepalen door de effectieve gebruikers indien dit niet technisch kan gerealiseerd worden. Om die reden heeft KU Leuven bij Belnet aangedrongen op de vorming van een Belgische Shibboleth Federatie. Shibboleth is een *single sign-on* systeem waarbij de gebruikers slechts eenmaal moeten aanloggen, anderzijds zorgt de Federatie ervoor dat de uitgevers Shibboleth als een 'trust' beschouwen waarbij ze de verantwoordelijkheid voor toegang tot een databank bij de instelling of federatie leggen. De universiteit bepaalt met andere woorden zelf wie ze al dan niet toegang geeft op basis van het profiel van de gebruiker. Op deze manier kan met uitgevers onderhandeld worden om een beperktere gebruikersgroep in aanmerking te nemen. Het laten ondertekenen van de agreements met Belnet neemt de nodige tijd in beslag zodat wellicht enkel de grote uitgevers per 1 oktober effectief via dit systeem zullen kunnen werken.

Daarnaast analyseren we steeds meer in detail onze gebruikscijfers. Sinds de universiteit een discovery service (in dit geval Primo van Ex Libris) installeerde, merken we een sterke daling van de bibliografische databanken. Wellicht zullen hiervan dan ook enkele moeten wegvallen in de volgende jaren om ruimte te maken voor een nog groter full text aanbod.

Onderhandelen, technische aanpassingen en verschuivingen in de collectie zullen onze voornaamste middelen zijn om al onze gebruikers de juiste collectie aan te bieden. ■■

met het totale studentenaantal van een instelling (FTE) als basis voor een prijszetting; slechts enkele uitgevers zijn bereid enkel het aantal personeelsleden en studenten van de betrokken discipline(s) als startpunt voor een prijs in aanmerking te nemen. Bij dit laatste model wordt meestal toch ook nog het totale FTE opgevraagd zodat de grootte van de instelling mee in rekening kan gebracht worden.

Technisch wordt de toegang zelf op dit moment veelal gegeven op basis van IP-herkenning; het IP-adres van de computer waarop toegang wordt gevraagd, dient binnen de IP-range te liggen die de instelling doorgaf aan de uitgever. De integratie van de academische hogeschoolopleidingen betekent voor de KU Leuven een verspreiding over diverse campussen over heel Vlaanderen met als gevolg computers met een IP-adres buiten de huidige range van de KU Leuven.

SHIBBOLETH

Allereerst blijven praten met de uitgevers; voor alle grote contracten zijn

“DAT VOOR EXTRA GEBRUIK EEN MEERPRIJS ZAL MOETEN BETAALD WORDEN IS ACCEPTABEL MAAR UITGEVERS ZIEN IN DEZE SCHAALVERGROTING EEN UITGELEZEN KANS OM HUN INKOMSTEN, SOMS BUITEN PROPORTIES, TE VERHOGEN.”